

Iskola neve: Hriszto Botev Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola

Iskola címe: 8200 Veszprém, Botev utca 2.

Pályázó neve: Gugolya Zoltánné Molnár Barbara

Pályázó e-mail címe: gugolya.barbara@gmail.com

Pályázó telefonszáma: 70/536-3647

Célcsoport: 2. évfolyam

A könyvtári, könyvtárhasználati foglalkozások célja már alsó tagozaton is az olvasóvá nevelésen túl az információkeresés alapvető módjainak, így a kézikönyveknek a megismertetése a gyerekekkel.

Az óraterv a 2. osztályos korosztály számára kínál játékos bevezetést a könyvtárhasználat és az önálló ismeretszerzés világába az *Ablak-Zsiráf* gyermeklexikon segítségével.

Ez a foglalkozás a gyerekek számára ismerős mesék és versek világából kiindulva vezeti be a lexikon műfaját és funkcióját. Az óra során a tanulók megismerik a lexikon felépítését, gyakorolják a betűrendet, és a feladatok révén sikerélményt szereznek az információkeresésben.

Ablak a világra

Célcsoport: 2. osztály

Órakeret: Könyvtári foglalkozás a magyar nyelv és irodalom óra keretében (a betűrend elsajátítása után)

Téma: Könyvtárhasználat, kézikönyvhasználat – megismerkedés a gyermeklexikon dokumentumtípusával, használatával és szerkezetével

Eszközök:

- egy meseregény és egy verseskötet
- Ablak-Zsiráf képes gyermeklexikonok (a tanulói asztalokon)
- labda/plüssfigura
- saját készítésű ppt
- saját készítésű LearningApps interaktív játék: <https://learningapps.org/view45567990>
- saját készítésű feladatlap (a lexikon végén elhelyezve)

Tantárgyi kapcsolódás: magyar nyelv és irodalom, digitális kultúra – könyvtárhasználat, környezetismeret, vizuális kultúra

1. Ráhangelődés és motiválás: Személyes olvasmányélmények felidézése (0-5. perc)

Pedagógiai cél: Kapcsolatteremtés, a gyerekek olvasmányélményeinek felidézése

- **Tanári bevezető:**

„Itt vagyunk a könyvtárban, sok-sok olvasásra váró könyv között. Biztosan mindenkinek olvasnak este mesét vagy akár olvas is egyedül. Van kedvenc mesekönyvetek? Melyik az?”

- **Tevékenység:** labdadobós ismerkedés:

„Játsszunk! Akinek odadobom a labdát/plüsst, az elmondja a kedvenc mesekönyve címét, és továbbdobja annak, akinek szeretné a választ hallani.”

2. Ismert könyvtípusok felidézése, összehasonlítása (6-9. perc)

Pedagógiai cél: ismert szépirodalmi könyvfajták felidézése, megkülönböztetése

- **Tanári közlés:**

„Sok érdekes könyvet említettetek. Az én gyerekeimnek is voltak kedvenc könyvei, meg is mutatok kettőt. Egy izgalmas meseregény egy mesebeli űrlényről, aki a gyerekek között landol, és egy vicces verseskötet. Szerintem nektek is biztosan tetszenének.”

- **Szemléltetés:** Két különböző kötet felmutatása (*Slutty az űrből* – meseregény, *A részeg elefánt* – verseskötet – lehet más könyv is).

Egy rövid, ritmusos versrészlet felolvasása a verseskötetből

- **Tevékenység:** Mozgásos döntéshozatal

„Biztosan olvasnak nektek is otthon verset is és mesét is. Most játszunk egy kicsit! Kérdéseket teszek fel. Ha szerintetek mesekönyv, meseregény a válasz a kérdésre, akkor álljatok fel, ha verseskötet, akkor csak emeljétek fel a kezeteket, mint a részeg elefánt az ormányát. (Néha mindkét könyv jó válasz lehet, akkor mindkettőt egyszerre 😊)

Melyik könyvet választanátok,

- *ha ritmusra szeretnétek tapsolni?*
- *ha egy izgalmas történetet szeretnétek olvasni/hallgatni?*
- *ha jót szeretnétek szórakozni?*
- *ha mondókázni szeretnétek?*
- *ha elalvás előtt szeretnétek valamit hallgatni?*
- *ha egy jót szeretnétek nevetni?”*

3. A lexikon funkciója és a borító elemzése (10-13. perc)

Pedagógiai cél: A lexikon fogalmának és szerkezeti elvének bevezetése.

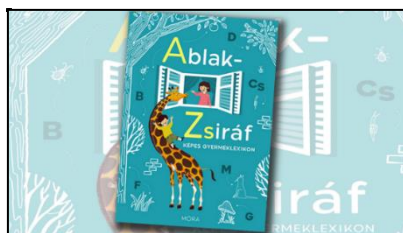
- **Probléma felvetése:**

„Ha arra vagytok kíváncsiak, hogy hol él valójában az elefánt, vagy mi mindent rejt igazából a világűr, ahonnan Slutty érkezett, akkor válaszolnak ezek a könyvek?”

- **Tanári magyarázat:**

„Van egy különleges könyvtípus, ami segít nekünk abban, hogy gyorsan választ kapjunk ilyen kérdésekre. Most megismerünk egy ilyen könyvet.”

- **Megfigyeltetés:** Ablak-Zsiráf gyermeklexikon kézbevétele, illetve a digitális táblán a borító kivetítése (PPT)

„Nézzük meg a könyv borítóján a képeket! Mi mindent láttok rajta? A rajzok alapján lehetne ez akár egy mesekönyv és egy verseskötet is. Miről szólna akkor? Van ötletetek?”

Nézzük meg a címét: Ablak-Zsiráf! Két rajzra utal a borítón. Érdekes, hogy két betű a címben más színű. Melyek ezek? (A, Zs)

Mi a különleges ezekben a betűkben? Hol, miben van nekik különleges helyük? Az egyik az első, a másik az utolsó.” (Az ábécében)

- **Tevékenység:** Egyéni munka

„A bal oldalon ülők nyissák ki a 7. oldalon a könyvet, a jobb oldalon ülők a 161. oldalon. Mit találtak a könyv címéhez kapcsolódóan ezeken az oldalakon?”
(„ablak”/ „zsiráf” szó és rajz)

- **Tanári magyarázat:**

„Ez olyan különleges könyv, amelyben fontos az ábécé, mert a válaszokat betűrendben találjuk a kérdéseinkre. Ablaktól zsiráfig, „A”-tól „Zs”-ig megtalálhatjuk benne, ami érdekel minket. Ablakot nyit a világra ☺”

4. Fogalomalkotás és rögzítés (14-17. perc)

Pedagógiai cél: A „lexikon” szakkifejezés rögzítése és a korábbi ismeretekkel való összevetés.

- **Megfigyeltetés:**

„A borítón, az Ablak-Zsiráf felirat alatt még van a címnek egy további része. Milyen szavakat olvastok ott? Találhattok egy furcsa hangzású szót is benne, melyik ez?” (Képes gyermeklexikon)

- **Tanári közlés:**
„Azokat a különleges könyveket, amelyekből gyorsan választ kapunk a kérdéseinkre, lexikonnak nevezzük.”
- **Tevékenység: Egyéni munka**
Ismeretek elsajátításának ellenőrzése: feladatlap kitöltése

Mit tudunk meg a lexikonról?
Színezzétek be a lexikon képét az igaz állítások mellett!

- Segít választ találni a kérdéseinkre.
- Vicces verseket találhatunk benne.
- Fontos a betűrend.
- Izgalmas történetet olvashatunk benne.
- Keresni lehet benne.

„A lapon találtok egy feladatot. Színezzétek be az igaz állítások mellett a kis lexikonképet.”
Megoldás ellenőrzése

5. Irányított felfedezés a könyvben (18-28. perc)

Pedagógiai cél: A lexikonoldal felépítésének, vizuális megjelenésének megismerése

- **Instruálás:**
„Kukkantsunk most be a lexikon belsejébe! Nyissátok ki a könyvet a 90-91. oldalon!”

- **Vizuális elemzés:**
„Tudjuk már, hogy a lexikon különleges könyv. Nézzétek meg alaposabban ezt a két oldalt. Mi mindent láttok itt?”
Válaszok meghallgatása
- **Tevékenység: Páros munka**
„Keressetek jellemzőket! Milyenek a betűk, a szavak, a szövegek? Miben hasonlít egy mesekönyv oldalára? Miben más, mint egy mesekönyv oldala?”

„Párban gondolkozzatok! A feladatlap képei is segítenek.” (két „oszlop”, színes betűk, vastag betűk, rövid szövegek)

„Ez a különleges könyv másképp néz ki belül, mint egy mesekönyv. Ez a kinézet segít nekünk a keresésben.”

- **Tevékenység:** Lexikon szócikk megkeresése, elolvasása

*„Ki találja meg leggyorsabban a **lexikon** szót a kinyitott oldalon?”*

„Olvassuk el együtt, mi van ehhez a szóhoz írva!”

lexikon A lexikonból érdekes és fontos dolgokat lehet megtudni mindenről, ami csak van a világon: emberekről, állatokról, növényekről, országokról, gépekről stb. A lexikonban a címszavak ábécésorrendben következnek egymás után. Ez a könyv is lexikon.

- **Megfigyeltetés:** Az elolvasott „lexikon” szócikk alapján

„A szöveg említi: A lexikonban a címszavak ábécésorrendben követik egymást.

Melyik szó volt a címszó szerintetek az elolvasott szövegben? Miben más az a szó, mint a többi? Miért találtuk meg gyorsan a 'lexikon' szót?” (A címszó vastagabb betűvel van írva)

- **Megfigyeltetés:**

„Nézzük meg most a lap alját! Mit láttok alul a szürke csíokban?” Kivetítem a táblára is. (PPT)

„Vajon miért ezek a betűk vannak ott?” (Ezzel a betűvel kezdődő szavak vannak az oldalon.)

„Segít ellenőrizni, hol tartunk az ábécében, gyorsabban tudunk keresni.”

- **Gyakoroltatás:**

„Keressetek L/ Ly/M betűvel kezdődő szavakat az oldalon!”

- **Megfigyeltetés:** Könyvben és a táblán

„Böngésszünk tovább az oldalon! Melyik az első (vastag betűs) címszó ezen az oldalpáron? (Lexikon) És melyik az utolsó? (Macska)

Megtaláljátok még valahol ezt a két szót együtt az oldalpáron? Egy különleges helyen?” (A lap tetején) Kivetítem a táblán is.

„Ez is segít a gyors keresésben, hiszen ebből tudjuk, hogy melyik az első és az utolsó szó az oldalon.”

- **Kutatás, együttgondolkodás:** Az elolvasott „lexikon” szócikk alapján

„Olvastuk, mi mindenről lehet fontos dolgokat megtudni egy lexikonban. (ember, állat, növény, ország, gép, stb.) Találtok ezen az oldalpáron ilyen címszavakat? Ki talál állatnevet/növénynevet/gépet?” (liba, ló, macska, liliom, lift)

„Mit gondoltok, mi mindenről lehet még keresni egy lexikonban a felsoroltakon kívül? Mit jelenthethet a 'stb.' a szövegben?”

- **Tevékenység:** Ismeretek elsajátításának ellenőrzése – LearningApps interaktív feladattal

„Nagyon sok mindent tudtok már az új különleges könyvről, a lexikonról, amely más, mint a mesekönyv. Játsszunk most a digitális táblán! Válogassuk szét a jellemzőket! Milyen a mi Ablak-Zsiráf lexikonunk és milyen egy meseregény? A feladatlapon is látjátok egymás alatt a kétfajta könyvre jellemző oldalt.”

<https://learningapps.org/view45567990>

6. A betűrend gyakorlása és a navigáció (29–32. perc)

Pedagógiai cél: Az ábécérend szerinti keresés előkészítése, betűrend felidézése.

- **Tevékenység: Élő ábécé.**

„Mielőtt kerestek a lexikon szavai között, idézzük fel az ábécét, hiszen az segít a gyors keresésben! Mozogjunk egy kicsit! Kinek kezdődik L betűvel a vezetékneve? Álljon középre. A többiek közül, aki az „Ablakhoz” van közelebb az ábécében, az álljon a könyvtáráblak felőli oldalra, aki a „Zsiráfhoz”, az a másik oldalra. Mondjuk végig az ábécét, és ha olyan betűhöz érünk, amellyel valakinek kezdődik a neve, akkor mondja a nevét, és álljon be a betűrendes sorba.”

„Ügyesen alkottatok egy betűrendes sort. Így sorakoznak ábécérendben a lexikonban is a szavak.”

7. Önálló keresés és lezárás (33–45. perc)

Pedagógiai cél: Az elsajátított ismeretek (betűrend, regiszter) önálló alkalmazása.

- **Tevékenység:** A gyerekek a feladatlapon szereplő kérdésekre keresnek válaszokat párban a lexikonban.

„Most ti fogtok kutatni a lexikonban. Már tudjátok, hogy betűrendben sorakoznak a címszavak, így kell keresni egy ilyen könyvben.

Most végre választ kaphatunk azokra a kérdésekre, amelyeket az óra elején tettünk fel: Hol él az elefánt? Mit rejt a világűr?”

„Párban dolgozzatok!”

A lexikonból azt olvastuk, hogy érdekes dolgokat lehet belőle meg tudni többek között dátumról; művevényről; gépekről. Most ti is kizárni fogtok a lexikonban. Végez viláscat kaptok a kérdésekre, hogy hol él az elefánt, és mit rejt a világűr.

1. Milyen sorrendben találjátok meg az alábbi szavakat a lexikonban? Számozással jelöljétek sorrendbe őket!
A szó melletti négyzetbe írjátok a számot!

világűr	☐		
traktor	☐		
elefánt	☐		
világ	☐		

2. Keresétek meg az elefánt szót a lexikonban!
Egészítsétek ki a szöveg üresjén a mondatot!
Az elefánt három szemét faja: az ..... elefánt, az ..... elefánt
és az ..... elefánt.

3. Keresétek meg a világűr szót a lexikonban! Soroljátok fel, milyen égitestek között van a világűr.

4. Keresétek meg a világ szót a lexikonban! Színezzétek ki fent a képet a lexikonban látható színrel!

Otthoni feladat: Mire vagytok kíváncsiak? Melyik szót keressétek meg a lexikonban? Milyen kép lenne mellette? Rajzoljátok fel!

- **Ellenőrzés**

- **Zárás:** Rövid reflexió az óra végén arról, ki mit talált a legérdekesebbnek.

Óratervezési táblázat

Időtartam	Az óra menete	Módszer	Eszközök
0–5. perc	Ráhangelődés és motiválás: Labdadobós játék - a tanulók megnevezik kedvenc meséiket.	Játék, beszélgetés	Labda vagy plüssfigura
6–9. perc	Ismert könyvtípusok összehasonlítása: Meseregény és verseskötet bemutatása. Játékos választás a könyvek jellemzői alapján (állás/kézfeltartás). Új könyvtípus bevezetése.	Szemléltetés, mozgásos döntéshozatal	Meseregény (Slutty az úrból), verseskötet (A részeg elefánt); (más könyvek is lehetnek)
10–13. perc	A lexikon funkciója és a borító: Az Ablak-Zsiráf cím elemzése. Az A és ZS betűk kiemelése, az ábécében betöltött szerepük tisztázása.	Problémafelvetés, megfigyeltetés, felfedezettő beszélgetés	Ablak-Zsiráf gyermeklexikon, digitális tábla, PPT
14-17. perc	Fogalomalkotás: A „lexikon” szakkifejezés bevezetése (válaszkereső könyv). A feladatlap első felének kitöltése.	Magyarázat, egyéni munka	Feladatlap
18-28. perc	Belenézés a könyvbe: A 90-91. oldal elemzése. A "lexikon" szócikk megkeresése, értelmezése. A címszó (vastag betű), a regiszter (szürke csík) és az élőfej funkciójának megismerése. Keresés az oldalon. LearningApps interaktív játék a digitális táblán.	Irányított felfedezés, páros munka, közös feldolgozás	Ablak-Zsiráf gyermeklexikon, digitális tábla, PPT, LearningApps feladat
29-32. perc	"Élő ábécé": A gyerekek sorba rendeződnek saját vezetéknevük kezdőbetűje szerint, modellezve a lexikon szerkezetét.	Játékos gyakorlás, mozgás	-
33-45. perc	Önálló keresés és lezárás: Keresési feladatok megoldása párban a feladatlap kérdései alapján. Rövid értékelés az óra végén. Élmények megosztása	Páros munka, reflexió	Feladatlap, Ablak-Zsiráf gyermeklexikon

PPT:

Feladatlap:

Mit tudunk meg a lexikonról?
Színezzétek be a lexikon képét az igaz állítások mellett!

- Segít válaszot találni a kérdéseinkre.
- Vicces verseket találhatunk benne.
- Fontos a betűrend.
- Izgalmas történetet olvashatunk benne.
- Keresheti lehet benne.

LEXIKON

MESEREGÉNY

A lexikonról azt olvastuk, hogy érdekes dolgokat lehet belőle megtudni például állatokról, növényekről, gépekről. A feladatban ilyen szavakat találtok. Mi lehet a kezdőbetű? Egészítsétek ki a szavakat! A rajzok segítenek.

-lga
 -lrig
 -raktor
 -acsko

Hány sorrendben találjátok meg ezeket a szavakat a lexikonban? Számozással állítsátok sorrendbe őket!
A szó melletti négyzetbe írjátok a számot!

Keressétek meg az előző feladat sorrendjében 2. szót a lexikonban! Írjátok le, mit tudatok meg róla az első mondatból!

Keressétek meg az előző feladat sorrendjében utolsó szót a lexikonban! Színezzétek ki fent a szóhoz tartozó képet a lexikonban látható színűrel!

Ötödni feladat: Mire voltok kíváncsiak? Melyik szót kerestétek meg a lexikonban? Hányan kép lenne mellette? Rajzoljátok le!